Lietas arhīva Nr. CA-0265-20
ECLI:LV:VAT:2020:1023.C71182919.6.S

**SPRIEDUMS**
**Latvijas Republikas vārdā**
Madonā 2020.gada 23.oktobrī

Vidzemes apgabaltiesa
tiesas sēdes priekšsēdētāja Dz.Apine
tiesneses R. Liepiņa un E.Sudāre
ar tiesas sēžu sekretāri G.Kāznieci

piedaloties prasītāja pārstāvim /pers. C/,
atbildētāja pārstāvim /pers. D/
izskatīja atklātā tiesas sēdē, apelācijas kārtībā civillietu /pers. E/ prasībā pret /pers. F/ par mantas atdošanu natūrā sakarā ar atbildētāja /pers. F/ apelācijas sūdzību par Vidzemes rajona tiesas 2020.gada 23.marta spriedumu, ar kuru prasība apmierināta.

Aprakstošā daļa

/pers. E/ (turpmāk prasītājs) vērsies tiesā ar prasību pret /pers. F/ (turpmāk atbildētājs) par mantas atdošanu natūrā. Prasītājs norāda, ka viņam no 2004.gada 14.oktobra pieder automašīna /TL marka/ 110, identifikācijas numurs (VIN): /numurs/, /reģistrācijas numurs/, /reģistrācijas apliecības numurs/(turpmāk automašīna), kuru 2004.gada 22.oktobrī pilnā komplektā un darba kārtībā nodevis atbildētājam remonta darbu veikšanai.

2018.gada oktobrī pēc ilgstošas automašīnas atrašanās pie atbildētāja prasītājs konstatēja, ka automašīnas remonta darbi veikti nekvalitatīvi un ilgstoši. Sazinoties ar atbildētāju, mutiski vienojās, ka automašīna prasītājam tiks atgriezta.

2018.gada 2.novembrī prasītājs ieradās pie atbildētāja, lai saņemtu automašīnu un konstatēja, ka tā ir daļēji izjauktā stāvoklī, nav pilnā komplektā, izkomplektēts un nav darba kārtībā dzinējs. Aicinājumu kopā ar automašīnu nodot prasītājam arī visas trūkstošās automašīnas detaļas, atbildētājs ignorēja un atteicās paskaidrot, kur minētās detaļas atrodas. Ar zvērināta tiesu izpildītāja starpniecību 2018.gada 9.novembrī un atkārtoti 2018.gada 22.novembrī nodeva atbildētājam pieprasījumu par trūkstošo automašīnas detaļu atgriešanu.

2018.gada 20.decembrī prasītājs atkārtoti ieradās pie atbildētāja, lai saņemtu visas trūkstošās automašīnas detaļas, bet saņēma tikai daļu no tām un atbildētāja rakstveida apliecinājumu par naudas saņemšanu un finansiālu pretenziju neesamību. Līdz šim brīdim nav no atbildētāja saņēmis trūkstošās automašīnas detaļas kopskaitā 34 nosaukumi, 93 pozīcijas, kuru vērtība pēc sertificēta kustamās mantas vērtētāja atskaites ir 7748 EUR, proti:

| | |
|---|---|
| ZIS emblēma uz radiatora restes | 1 |
| ZIS emblēma uz bagāžnieka vāka | 1 |
| Antena | 1 |
| Rūpnīcas oriģinālā plāksne ar numuriem | 1 |
| Priekšējie vējstikli | 2 |
| Priekšējo vējstiklu ārējais un iekšējais rāmis | 2 |
| Priekšējo durvju paceļamie stikli | 2 |
| Priekšējo durvju paceļamo stiklu moldingi ar filci | 2 |
| Aizmugurējo durvju paceļamie stikli | 2 |
| Aizmugurējo durvju paceļamo stiklu moldingi ar filci | 2 |
| Aizmugurējais stikls | 1 |
| Aizmugurējā stikla rāmis | 1 |
| Skaņu signāli | 2 |
| Priekšējo lukturu moldingi | 2 |
| Aizmugurējo lukturu stikli (komplekts) | 2 |
| Spidometrs, sarkanā krāsā, paneļa vidus daļā | 1 |
| Bremžu pedālis | 1 |
| Sajūga pedālis | 1 |
| Radiators ar ventilatoru | 1 |
| Karburators | 1 |
| Aizdedzes augstsprieguma sadalītājs | 1 |
| Motora galvas blīve | 1 |
| Motora galvas uzgriežņi | 38 |
| Priekšējie lukturi | 2 |
| Motora pārsega abu pušu savienojuma moldings | 1 |
| Motora eļļas filtrs | 1 |
| Pakaļējo sānu paneļu stikli | 2 |

| | |
|---|---|
| Motora sajūga karteris | 1 |
| Aizmugurējo spārnu moldingi | 6 |
| Durvju moldingi | 4 |
| Stūres svira | 1 |
| Durvju slēdžu fiksatori | 4 |
| Bagāžnieka vāka slēdzis | 1 |
| Salona ventilators | 1 |

Pamatojoties uz Civillikuma 1041., 1052., 1057.pantu prasītājs lūdz uzlikt atbildētājam pienākumu atdot augstāk minētās automašīnas detaļas, bet mantas neesamības gadījumā piedzīt no atbildētāja par labu prasītājam detaļu vērtību 7748 EUR apmērā, kā arī valsts nodevu 540,29 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,20 EUR.

2019.gada 2.aprīlī tiesā saņemts atbildētāja paskaidrojums. Tajā norādīts, ka 2004.gadā prasītājs vērsies pie viņa, lūdzot veikt atsevišķus automašīnas /TL marka/ 110 restaurācijas darbus. Puses mutiski vienojās, ka darbi tiek veikti un apmaksāti pa posmiem atkarībā no prasītāja vēlmēm un finanšu iespējām. Prasītājam bija jāierodas pie atbildētāja reizi nedēļā, lai novērtētu restaurācijas darbu gaitu un rezultātus, kā arī dotu norādījumus par turpmāko darbu veikšanu. Šāda darbu kārtība bija noteikta, jo atbildētājs labi apzinājās restaurācijas darbu specifiku, ka darbu izpildes procesā var atklāties iepriekš neparedzēti apstākļi, detaļu meklēšana var prasīt daudz laika. Prasītājs ar piekabi nogādāja automašīnu uz zemnieku saimniecības /Nosaukums A/ darbnīcu Priekuļos. Automašīna bija sliktā stāvoklī, mašīnai nebija daudzu oriģinālo detaļu, daudzas detaļas bija jānomaina, jo nebija oriģināli. Atbildētājs uzsāka automašīnas restaurācijas darbus un veica tos atbilstoši prasītāja norādījumiem. Prasītājs ieradās neregulāri un veikto darbu apmaksa būtiski kavējās, tāpēc darbi tika veikti ļoti lēni. Atbildētājs bija neapmierināts ar prasītāja attieksmi un pieeju darbu nodrošināšanai. 2008.gadā prasītājam kārtējo reizi izveidojās parāds par jau veiktajiem darbiem, kuru viņš ilgstoši neapmaksāja, tāpēc atbildētājs atteicās turpināt darbus arī pēc parāda nomaksas un pieprasīja, lai prasītājs pēc parāda nokārtošanas aizved automašīnu prom. Pēc desmit gadiem, 2018.gada novembrī, prasītājs nokārtoja parādu, atbildētājs rakstveidā apstiprināja parāda samaksu un prasītājs aizveda automašīnu. Automašīna tika nodota prasītājam daļēji izjauktā stāvoklī, jo tāda tā bija pie restaurācijas darbu pārtraukšanas. Atbildētājs uzskata, ka prasība ir nepamatota un noraidāma.

Ar Vidzemes rajona tiesas 2020.gada 23.marta spriedumu prasība apmierināta pilnībā. Atbildētājam uzlikts pienākums nodot prasītājam automašīnas detaļas, kas norādītas prasības pieteikumā, bet mantas neesamības gadījumā piedzīt to vērtību 7748 EUR apmērā un tiesas izdevumus 553,40 EUR.

Tiesa konstatēja, ka lietā nepastāv strīds, ka prasītājam kopš 2004.gada 14.oktobra īpašumā atrodas automašīna, kuru viņš 2004.gadā nodeva atbildētājam remontdarbu veikšanai un 2018.gada novembrī saņēmis automašīnu atpakaļ izjauktā stāvoklī. Automašīnas tehniskais stāvoklis un komplektācija pie nodošanas-pieņemšanas nekādā veidā nav fiksēta. Tiesa uzskatīja, ka atbildētājs nav izrādījis nepieciešamās rūpes, lai šāda fiksēšana vispār būtu iespējama. Atdodot automašīnu, atbildētājs kopā ar savu dēlu to izstūmis no garāžas un abi devušies prom. Automašīnā bijušas samestas arī automašīnas detaļas. Par to, kādas tieši detaļas atradās automašīnā, atbildētājs nevarēja paskaidrot visas tiesvedības laikā, tikai pieņēmuma formā norādīja, ka atdotas esot visas detaļas.

Neilgi pēc automašīnas saņemšanas prasītājs darījis zināmu atbildētājam, ka nav atdotas visas automašīnas detaļas, ko apliecina 2018.gada 8.novembra un 15.novembra paziņojumi par trūkstošo automašīnas detaļu atgriešanu, kas piegādāti atbildētājam ar zvērināta tiesu izpildītāja starpniecību (lietas 11.-14.lapa). 2018.gada 20.decembrī prasītājs ieradies pie atbildētāja, lai saņemtu trūkstošās automašīnas detaļas. Atbildētājs šajā datumā apliecinājis, ka viņam nav finansiālu pretenziju pret prasītāju sakarā ar automašīnas remontu (lietas 15.lapa). No apliecinājuma un atbildētāja paskaidrojumiem tiesa secināja, ka prasītājs ir izpildījis saistības pret atbildētāju.

Tiesas ieskatā atbildētāja norādes par iespējamiem zaudējumiem z/s /Nosaukums A/ sakarā ar automašīnas ilgstošu glabāšanu nav attiecināmas uz celto prasījumu, jo saistības par automašīnas remontu un remonta apmaksu ir pastāvējušas tikai starp prasītāju un atbildētāju kā fiziskām personām.

Vērtējot atbildētāja iesniegto 2018.gada 20.decembra detaļu pieņemšanas un nodošanas aktu (aploksne lietas 74.lapā), tiesa ņēmusi vērā, ka atbildētājs šo aktu nav parakstījis, jo nav piekritis tajā norādītajam, jo saņemto detaļu uzskaitījums nav bijis pilnīgs. Tiesa uzskatīja, ka prasītājs ir pierādījis, ka viņš līdz pat šim brīdim nav no atbildētāja saņēmis visas trūkstošās automašīnas detaļas, bet atbildētājs savus iebildumus nav pierādījis.

Vērtējot /pers. H/, /pers. I/ liecības un žurnāla /Nosaukums /Latvija 2005.gada oktobra publikācijā fiksēto atbildētāja stāstījumu, tiesa uzskatīja, ka nav pamata apšaubīt, ka automašīna, kad tā tika nodota remontā atbildētājam, bija pilnā komplektācijā, t.i., automašīnai bija arī tās detaļas, kuras uzskaitītas prasības pieteikumā. Atbildētājs nav iesniedzis pierādījumus, kas dotu pamatu izdarīt pretējus secinājumus.

Tiesa uzskatīja, ka atbildētāja iesniegtās fotoizdrukas (lietas 98.-102.lapa) nepamato atbildētāja apgalvojumus, ka šīs detaļas ir atdotas prasītājam. Tiesa uzskatīja, ka pēc automašīnas atdošanas prasītājam automašīnas detaļām, kuras uzskaitītas prasības pieteikumā, nav pamata vairs atrasties pie atbildētāja.

Lietā nodibināts, ka neatdotajām automašīnas detaļām piemita sevišķa vērtība, jo prasītājs nodeva 1949.gada izlaiduma automašīnu restaurācijai, ar mērķi atjaunot to sākotnējā vēsturiskajā izskatā. Tiesas ieskatā automašīnas detaļas šobrīd šai automašīnai ir ļoti sarežģīti iegūt, ņemot vērā konkrētajam laika posmam raksturīgo veidu automašīnu izgatavošanai.

Prasītājs mantas vērtības pamatošanai ir iesniedzis Atskaiti par automobiļa /TL marka/remonta laikā zudušo detaļu zaudējumu vērtības aprēķinu (lietas 16.-30.lapa), kuru tiesa neapšaubīja, jo mantas vērtību noteicis sertificēts kustamās mantas vērtētājs. Tiesa atzina, ka atbildētājs nav pamatojis iebildumus, nav iesniedzis savu vērtējumu, nav lūdzis tiesas sēdē nopratināt vērtētāju /pers. K/, lai gan viņam tika izskaidrotas šādas tiesības.

Tiesa konstatēja, ka lietā esošais iesniegums (lietas 86.lapa) atspoguļo atbildētāja viedokli par prasītāja iesniegto aprēķinu, taču šādam iesniegumam nav pierādījuma nozīmes lietā, jo atbildētājs izsaka subjektīvas šaubas, bet neiesniedz objektīvus pierādījumus savu iebildumu pamatošanai.

Tiesa secināja, ka prasītājs ir pierādījis prasībā uzskaitīto automašīnas detaļu trūkumu, savukārt atbildētājs nav pierādījis savu iebildumu pamatotību, nav iesniedzis pierādījumus, ka ir atdevis visas automašīnas detaļas prasītājam, tāpēc atbildētājam uzliekams pienākums atdot prasītājam automašīnas detaļas, kuras uzskaitītas prasības pieteikumā. Atbilstoši Civilprocesa likuma 196.pantam sprieduma rezolutīvajā daļā tiesa norādīja, ka manta ir atdodama prasītājam 10 dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas, bet mantas neesamības gadījumā atbildētājam jāatlīdzina detaļu vērtība 7748 EUR apmērā un tiesas izdevumi, ko veido valsts nodeva 540,29 EUR, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 3,20 EUR, kancelejas nodeva 10 EUR, kopā EUR 553,40.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39. un 42.pantu tiesa no atbildētāja valsts labā piedzina ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus, 12,01 EUR pēc aprēķina: faktiskie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 15,21 EUR mīnus prasītāja nomaksātie ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,20 EUR (lietas 2.lapa).

2020.gada 17.aprīlī saņemta atbildētāja apelācijas sūdzība, ar kuru Vidzemes rajona tiesas 2020.gada 23.marta spriedums pārsūdzēts pilnā

apjomā.

Atbildētājs paskaidro, ka iesniegtā prasība ir vindikācijas prasība, kas vērsta uz īpašuma tiesību atzīšanu un atņemtā valdījuma atjaunošanu. Šo prasību var izlietot vienīgi lietas īpašnieks, kuram kā prasītājam jāpierāda, ka viņam pieder konkrētā lieta. Šāds pienākums izriet no judikatūras, Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2008.gada 12.novembra sprieduma lietā Nr.SKC-416, kur noteikts, ka Civillikuma 1041.panta izpratnē īpašuma prasību var celt tikai īpašnieks. Civillikuma 1059.pants piemērojams pretējā nozīmē - prasītājam ir jāpierāda, ka atbildētājs lietu valda. Tiesai sākotnēji vajadzējis pārbaudīt vindikācijas prasības celšanas priekšnoteikumu pastāvēšanu.

Atbildētājs neapstrīd, ka prasītājam pieder automašīna, taču prasītājs lūdz atdot nevis automašīnu, bet konkrētas detaļas, kas nozīmē, ka prasītājam jāpierāda, ka prasībā norādītās detaļas automašīnai vispār bija un prasītājam tās ir piederējušas. Tiesa nepareizi iztulkojusi Civillikuma 1041.pantu, tā nebija tiesīga izdarīt secinājumu par detaļu atrašanos atbildētāja valdījumā pirms konstatēja, ka detaļas kādreiz būtu pastāvējušas un piederējušas prasītājam.

Tiesa pieļāvusi Civilprocesa likuma 10. un 93.panta pirmās daļas pārkāpumu. Tiesību doktrīnā ir nostiprināta atziņa, ka atbildētājam ar saviem iebildumiem nav jāatspēko to apstākļu esamība, kurus prasītājs nav pierādījis. No minētā izriet, ka atbildētājs ir tiesīgs prasību vienkārši noliegt, nepamatojot to ar attiecīgiem pierādījumiem līdz brīdim, kamēr prasītājs nav iesniedzis pierādījumus savas prasības pamatotībai. Tādejādi pierādīšanas princips uz atbildētāju tiek pārcelts ar brīdi, kad prasītājs pierādījis savu prasību. Tā kā prasītājs neesot pierādījis nevienu priekšnoteikumu vindikācijas prasībai, atbildētājam nav pienākums pierādīt savu iebildumu pamatotību.

Tiesa pieļāvusi Civilprocesa likuma 97.panta pirmās daļas pārkāpumu nepareizi novērtējusi lietā esošos pierādījumus, nevērtējot tos kopsakarā, no pierādījumiem izvēloties tikai negatīvas ziņas attiecībā pret atbildētāju.

Tiesa pieļāvusi Civilprocesa likuma 193.panta piektās daļas pārkāpumu, jo nav pamatojusi viedokli par prasītāja pierādījumu detaļu vērtībai atzīšanu par ticamiem, tā kā tas tika taisīts, nevis novērtējot konkrētās detaļas, bet gan vispārīgi teorētiski pastāvošas detaļas. No minētā izriet, ka atbildētājam nebija pienākums pierādīt savu iebildumu pamatotību, bet gan tikai norādīt uz prasītāja pierādījumu nepamatotību, savukārt tiesai bija pienākums izpildīt Civilprocesa likuma 97.panta pirmajā daļā noteikto pienākumu par pierādījumu novērtējumu.

Tiesas sēdē atbildētāja pārstāvis /pers. D/ uzturēja apelācijas sūdzību pēc tajā norādītajiem motīviem, bet prasību lūdza noraidīt kā nepamatotu. Atbildētāja pārstāvis norādīja, ka automašīna atbildētājam netika ne nodota, ne arī no viņa pieņemta ar aktu. Līdz ar to nav pierādījumu ne par to, kādā stāvoklī un ar kādām detaļām automašīna tika pieņemta, ne arī tas, kādas detaļas atradās automašīnā tās nodošanas brīdī. Prasītāja pienākums pierādīt prasību nav izpildīts, tāpēc prasība ir noraidāma.

Prasītāja pārstāvis /pers. C/ prasību uzturēja, lūdza to apmierināt un pievienojās pirmās instances tiesas sprieduma motīviem. Prasītāja pārstāvis norādīja, ka detaļu esamība un automašīnas pilna komplektācija pierādīta ar žurnālu, fotogrāfijām, liecinieka /pers. H/ liecībām, bet motora darba kārtība un komplektācija pierādīta ar liecinieka /pers. I/ liecībām.

Motīvu daļa

Noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus, pārbaudījusi pierādījumus un novērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, Vidzemes apgabaltiesa secina, ka prasība noraidāma kā nepamatota.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1041.pantu, kas noteic, ka īpašnieks var atprasīt savu lietu ar īpašuma prasību no jebkura trešā valdītāja, 1052.pantu, kas noteic, ka ar īpašuma prasību savienotas ne vien prasība par pašu lietu, bet arī par tās piederumiem, 1057.pantu, kas noteic prasītāja izvēles tiesības prasīt mantu vai tās vērtību.

Savukārt, Civillikuma 1044.pants noteic, ka īpašuma prasību īpašnieks var celt pret katru, kas prettiesīgi aiztur viņa lietu, Civillikuma 1060.pants noteic, ka gadījumā, kad celta īpašuma prasība, prasītājam jāpierāda sava īpašuma tiesība.

No minētā apgabaltiesa secina, ka vindikācijas prasībā prasītājam jāpierāda sekojošo:

1. atbildētājs ir traucējis viņa īpašuma vai valdījuma tiesības:
2. lietas aizturēšana no atbildētāja puses ir pretttiesīga.

No pušu paskaidrojumiem apgabaltiesa konstatē, ka starp pusēm sākotnēji bija noslēgts mutisks uzņēmuma līgums, ar kuru atbildētājs 2004.gada 22.oktobrī uzņēmies atremontēt (restaurēt) prasītājam piederošās automašīnas virsbūvi. Tas nozīmē, ka automašīna atbildētāja turējumā nonākusi likumīgi sakarā ar pušu līgumiskajām attiecībām un pierāda, ka atbildētāja rīcībā nav Civillikuma 920.pantā noteiktās pazīmes, ka prasītājam lietas valdījums atņemts, izstumjot no tā valdītāju ar vardarbību.

Kaut arī tas nav konkrētās lietas izskatīšanas priekšmets, lai taisnīgi izšķirtu pušu strīdu, apgabaltiesa uzskata par nepieciešamu izvērtēt, kādas tiesiskās attiecības starp pusēm bija nodibinātas, kā noritēja darbu veikšana un kādu iemeslu dēļ tā tika pārtraukta. No pušu rakstveida un mutvārdu paskaidrojumiem pirmās un apelācijas instances tiesas sēdēs izriet, ka materiālus automašīnas remontam gādājis pats prasītājs. Darbu veikšanas ātrums bija atkarīgs no detaļu piegādes laika un prasītāja materiālajām iespējām. Līdz 2008.gadam darbi noritējuši, bet pēc tam prasītājs pārstājis maksāt un par automašīnu neinteresējies, lai gan atbildētājs telefoniski lūdzis paņemt automašīnu no atbildētāja garāžām. Prasītājs iebilda, ka 2013.gadā esot bijis Cēsīs pie atbildētāja, taču apgabaltiesa ņem vērā, ka tā ir viena reize 10 gadu laikā līdz 2018.gada rudenim, kad prasītājs sāka intensīvi atprasīt automašīnu, 2018.gada 8. un 15.novembrī sūtot atbildētājam pieprasījumus atgriezt detaļas ar zvērināta tiesu izpildītāja starpniecību (lietas 11.-14.lapa).

Civillikuma 2222.pants noteic pasūtītāja pienākumu pieņemt no uzņēmēja izpildīto pasūtījumu. Faktu, ka jau 2008.gadā mašīnas restaurācijas darbi pārtraukti sakarā ar to, ka prasītājs nebija samaksājis atbildētājam par jau paveiktajiem darbiem, bez pušu paskaidrojumiem pierāda arī 2018.gada 20.decembra apliecinājums par to, ka uz apliecinājuma parakstīšanas brīdi atbildētājs ir saņēmis no prasītāja 300 EUR un atbildētājam pret prasītāju nav finansiālu pretenziju (lietas 15.lapa).

Nav pamatoti prasītāja iebildumi, ka darbi veikti nekvalitatīvi, tos nav veicis restaurators, bet vienkāršs skārdnieks. Apgabaltiesa norāda, ka konkrēti iebildumi par kvalitāti nav izvirzīti, darbus apmaksājot, 2018.gada 20.decembrī prasītājs atzinis tos par labiem esam, kā arī no fotogrāfijām (lietas 65., 96.lapa) pat nespeciālistam ir redzams, ka 1947.gada izlaiduma automašīnas virsbūve tikusi atjaunota ar rūpību.

Apgabaltiesa atzīst, ka izskatāmajā gadījumā ir konstatēts, ka atbildētājs kā uzņēmējs bija gatavs izpildīt darbu, bet kavēklis tā padarīšanai ir bijis no prasītāja kā pasūtītāja puses sakarā ar nemaksāšanu un detaļu nepiegādāšanu. Neskatoties uz to, ka darbi pie automašīnas tika pārtraukti, atbildētāja lūgumu paņemt automašīnu prasītājs ignorēja, savu automašīnu no atbildētāja nepaņēma, bet tā tika glabāta atbildētājam piederošās zemnieku saimniecības /Nosaukums A/ darbnīcās 10 gadus, līdz 2018.gada decembrim, kad prasītājs automašīnu paņēma. Līdz ar to no lietas apstākļiem to kopumā apgabaltiesa konstatē, ka atbildētājs nekad nav vēlējies prettiesīgi paturēt prasītāja mantu un to valdīt, viņš nav atzīstams par ļaunticīgu valdītāju.

Civillikuma 1065.pants noteic, ka īpašuma prasību nevar celt, ja īpašnieks kustamu lietu labprātīgi uzticējis citai personai, nododot to patapinājumā, glabājumā, ķīlā vai kā citādi [..]. No tā apgabaltiesa secina, ka izskatāmajā gadījumā nav pamata celt vindikācijas prasību, jo atbildētājs nav aizskāris prasītāja īpašuma tiesības, nav ņēmis lietu savā prettiesīgā valdījumā.

Apgabaltiesa atzīst par pamatotiem arī atbildētāja pārstāvja iebildumus, ka prasītājs nav pierādījis prasību, kā to nosaka Civilprocesa likuma

93.panta pirmā daļa, un ņem vērā, ka starp pusēm rakstveidā nav bijis noslēgts nekāds līgums, automašīna atbildētājam nodota bez pieņemšanas nodošanas akta, pušu tiesiskajās attiecībās nebija noregulēti ne automašīnas remonta, ne atdošanas un pieņemšanas noteikumi.

Arī saņemot automašīnu 2018.gada 2.novembrī, pieņemšanas – nodošanas akts nav sastādīts. Kā paskaidrojumos norāda atbildētājs, automašīna tika izstumta no garāžas, taču automašīnas aizvešana tika atteikta, kamēr nebūs sastādīts akts par trūkstošām un esošām detaļām. Neskatoties uz to, izmantojot atbildētāja pusdienlaiku, prasītājs izsauca citu evakuatoru un automašīnu aizveda (lietas 59., 93.lapa).

Apgabaltiesa ņem vērā, ka iebildumus par trūkstošām detaļām prasītājs sācis izteikt ar 2018.gada 8.novembra vēstuli, kurā minēts par automašīnas /TL marka/ 110 ar reģistrācijas nr. FH 3463 trūkstošajām detaļām (lietas 11.lapa), tad ar 2018.gada 15.novembra vēstuli par automašīnai /TL marka/ 110 ar reģistrācijas Nr. CV 2090 trūkstošajām detaļām (lietas 13.lapa). Pirmais akts par trūkstošajām detaļām sastādīts tikai 2018.gada 20.decembrī, vairāk kā mēnesi pēc automašīnas aizvešanas no atbildētāja darbnīcas (lietas 74.lapa). Apgabaltiesa ņem vērā, ka atbildētājam adresētajos paziņojumos, 2018.gada 20.decembra aktā minēto iztrūkstošo detaļu skaits un nosaukumi būtiski atšķiras no 2019.gada 14.februāra atskaitē par remonta laikā zudušo detaļu zaudējumu vērtības aprēķina, kur minētas 34 nosaukumu detaļas.

Līdz ar to apgabaltiesa atzīst, ka prasītājs līdz pienācīgai ticamības pakāpei nav pierādījis, ka viņš atbildētājam pirms 16 gadiem 2004.gadā ir nodevis un atbildētājs joprojām prettiesīgi patur prasībā norādītās 34 nosaukumu automašīnas detaļas. Atbildētājam šādā gadījumā jāpierāda negatīvs fakts, ka detaļu pie viņa nav. Atbildētājs to ir centies izdarīt, iesniedzot fotogrāfijas par 2018.gada 20.decembrī atgrieztajām detaļām (lietas 98.-102.lapa). Pirmās instances tiesa spriedumā nepamatoti norādījusi kā prasības apmierināšanas pamatu to, ka atbildētājs nav pierādījis iebildumus pret prasību, kas ir pretrunā ar *negativa non sunt probanda* principu.

Tāpat apgabaltiesa nepievienojas pirmās instances tiesas motīviem, ka atbildētājam bija jārūpējas par to, lai nododot automašīnu prasītājam, tiktu sastādīts nodošanas – pieņemšanas akts. Apgabaltiesas ieskatā par to vienlīdz bija jārūpējas arī pašam prasītājam, īpaši pie apstākļiem, ka viņš ir prasības iesniedzējs tiesā un viņam ir prasības pierādīšanas pienākums.

Kaut arī liecinieks /pers. H/ pirmās instances tiesā ir norādījis, ka automašīnai 2004.-2006.gadā, kad liecinieks strādājis ar to, "pa lielam viss bijis", liecinieks /pers. I/ apstiprināja, ka motors ticis restaurēts, atgādāts uz atbildētāja darbnīcu un bijis pilnīgā kārtībā, apgabaltiesa ņem vērā, ka neviens no lieciniekiem nebija klāt ne pie automašīnas saņemšanas atbildētāja darbnīcā, ne arī pie tās nodošanas prasītājam. Liecinieks /pers. H/ norādīja, ka mašīna bija veca, sarūsējusi, viņš to izjaucis, detaļas salicis blakus telpā, salabojis virsbūvi un to nogruntējis. Kad pirmās instances tiesas sēdē lieciniekam /pers. H/ prasītāja pārstāvis uzdod jautājumu par atsevišķām detaļām, viņš neatceras, vai bija emblēma uz aizmugures vāka, nevar pateikt par skaņu signāliem un aizmugures lukturu stikliem, neatceras par ventilatoru.

Vadoties no šiem pierādījumiem, pirmās instances tiesa prasību apmierinājusi. Apgabaltiesa nepievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motīviem par prasības apmierināšanu un atzīst, ka pirmās instances tiesa nav pilnībā izvērtējusi lietas faktiskos un juridiskos apstākļus, nav ņēmusi vērā, kādas tiesiskās attiecības starp pusēm bija nodibinātas, vai pastāv vindikācijas prasības pamats un ticami, pietiekami, attiecināmi prasības pamata un priekšmeta pierādījumi, kā arī neizvērtēja faktu par ilgstošo automašīnas glabāšanu pie atbildētāja.

Izvērtējot to, vai atbildētājam pēc 10 gadu ilgstošas automašīnas un tās detaļu glabāšanas ir jānes atbildība par visu automašīnas detaļu saglabāšanu un ir pienākums atlīdzināt automašīnas detaļu vērtību, apgabaltiesa ņem vērā, ka katra strīda atrisināšanā primārais ir Civillikuma 1.pantā paredzētais taisnīguma princips, kas noteic, ka tiesības izlietojamas un pienākumi pildāmi labā ticībā.

Apgabaltiesa ņem vērā ilgo termiņu, kādā atbildētājam bija jāglabā prasītāja manta, nesaņemot pilnīgu atlīdzību ne par 2004.-2008.gadā padarīto darbu, ne par prasītāja mantas glabāšanu. Atzīstot, ka termiņš ir ilgs, apgabaltiesa ņem vērā, ka Civillikuma 1895.pantā noteiktais vispārējais prasības noilgums ir desmit gadi, bet Civillikuma 925.pantā noteiktais prasības par valdījuma traucēšanu noilgums - tikai viens gads.

Tā kā atbildētājs ar konkludentām darbībām ir glabājis prasītāja automašīnu desmit gadus, piemērojami Civillikuma 1972.panta noteikumi par to, ka glabātājs, kurš uzņēmies glabāt lietu bez atlīdzības, atbild tikai par ļaunprātību vai rupju neuzmanību.

Civillikuma 1645.pants noteic, ka neuzmanība ir rupja, ja kāds rīkojas augstākā mērā vieglprātīgi un nevērīgi, vai mazāk rūpējas par viņam uzticētām svešām lietām un darīšanām nekā par savām paša, vai arī uzsāk tādu darbību, kuras kaitīgums un bīstamība nevarēja un nedrīkstēja palikt viņam nezināmi. Zaudējumu atlīdzības un citu civiltiesisku seku ziņā rupja neuzmanība pielīdzināma ļaunam nolūkam.

Civillikuma 1646.pants noteic, ka par vieglu neuzmanību atzīstams tās rūpības un čaklības trūkums, kāda vispār jāievēro krietnam un rūpīgam saimniekam.

Apgabaltiesas ieskatā atbildētājs ir rīkojies labā ticībā. Neskatoties uz to, ka viņam prasītājs nebija samaksājis par veikto darbu, atbildētājs 10 gadus turpināja glabāt prasītāja automašīnu savas zemnieku saimniecības darbnīcu telpās. Vadoties no dzīves pieredzes, apgabaltiesa atzīst, ka automašīnas kā liela priekšmeta glabāšana ir saistīta ar daudzām neērtībām, īpaši, ja tā ir izjauktā veidā.

Civillikuma 1064.panta 2.punkts vindikācijas prasībā kā izņēmuma gadījumu noteic atbildētāja tiesību prasīt atlīdzināt par lietu samaksāto summu, kad atbildētājs lietu ieguvis tieši ar nodomu to uzglabāt prasītājam tādos apstākļos, kuros viņš citādi to būtu zaudējis uz visiem laikiem.

Izvērtējot konkrēto tiesisko situāciju, apgabaltiesa ņem vērā, ka prasītāja automašīna jebkurā gadījumā vispār būtu gājusi bojā, ja tā netiktu šos desmit gadus glabāta sausā vietā zem jumta. Tas zināms gan no dzīves pieredzes par korozijas straujo ietekmi uz metālu, gan izriet no publikācijas žurnālā. Tajā norādīts, ka jau 2005.gadā "..no minētās automašīnas nekas daudz nav palicis pāri, labi saglabājies vien jumts un dalītais motora pārsegs… dažādi interjera plastmasas paneļi un citas sīkas detaļas laika zoba un saules iespaidā sabirzušas.." (1.fotogrāfija lietas 56.lapā).

Līdz ar to apgabaltiesa atzīst, ka atbildētājs, glabājot prasītāja automašīnu, ir rīkojies kā rūpīgs un krietns saimnieks.

Savukārt, ja pats prasītājs ar savu mantu būtu rīkojies kā krietns un rūpīgs saimnieks, tad viņš būtu savlaicīgi paņēmis automašīnu no atbildētāja un tā būtu varējis novērst savu iespējamo tiesību aizskārumu un zaudējumus sakarā ar iespējamo detaļu zudumu. Izskatāmajā gadījumā apgabaltiesa ņem vērā arī Civillikuma 1776.panta trešajā daļā noteikto, ka cietušajam ir tiesība prasīt tikai to zaudējumu atlīdzību, no kuriem tam nav bijis iespējams izvairīties.

Apgabaltiesa atzīst par nepamatotu prasību samaksāt detaļu vērtību 7748 EUR, ņemot vērā prasītāja paskaidrojumu, ka automašīnu 2004.gadā viņš nopircis par 2000 – 3000 Ls, un pie apstākļiem, ka atbildētājs bija gatavs atgriezt automašīnu jau 2008.gadā. Automašīnas detaļas novērtētas pēc stāvokļa 2019.gada 25.janvāri, nosakot neesošās detaļas pēc motormuzejā esošas atjaunotas automašīnas /TL marka/ 110 (lietas 16.-30.lapa). Apgabaltiesa atzīst, ka eksperta noteiktā detaļu cena ir nesamērīgi liela samērā ar prasītāja īpašumā esošās automašīnas cenu, jo divreiz pārsniedz automašīnas iegādes vērtību. Nav pierādīts, ka visas detaļas, kuras ir bijušas uz motormuzejā esošā automobiļa, ir atradušās arī uz atbildētājam 2004.gadā remontā nodotās automašīnas. Pie tam, ņemot vērā augstāk minētajā 2005.gada publikācijā norādīto par automašīnas stāvokli, nav pierādīts, ka šīm detaļām tobrīd bija eksperta noteiktā vērtība. Raugoties no minētā, nevar atzīt par taisnīgu prasītāja prasību, kurā viņš līdz pēc vienpadsmit gadiem atlīdzināt detaļu vērtību šīsdienas cenās, jaunu vai restaurētu detaļu vērtībā.

Līdz ar to apgabaltiesa prasību atzīst par pilnībā noraidāmu, jo nepastāv vindikācijas prasības pamats, kā arī prasība nav pierādīta.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1) punkta a) apakšpunktu no prasītāja kā prāvu zaudējušās puses atbildētāja labā ir piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi 1500 EUR apmērā, jo tie nepārsniedz likumā paredzēto maksimālo apmēru, kas no prasības summas 7738 x 30% var būt 2321,40 EUR.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu no prasītāja atbildētāja labā ir piedzenami arī tiesas izdevumi, valsts nodeva par apelācijas sūdzības iesniegšanu 540,29 EUR apmērā (lietas 144.lapa). Kopā piedzenami tiesāšanās izdevumi 2040,29 EUR.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39., 42.pantu no prasītāja par labu valstij piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi: 12,01 EUR pirmās instances tiesā un 2,16 EUR apelācijas instances tiesā, kopā 14,17 EUR (lietas 2.lapa).

Atbilstoši Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma 21.panta otrajai daļai, tiesa, izskatot civillietas un lemjot par sprieduma labprātīgas izpildes termiņu saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu, var to noteikt ne garāku par 60 dienām, izņemot gadījumus, kad spriedums izpildāms nekavējoties. Ņemot vērā, ka piedzenamās summas pārsniedz minimālās algas apmēru, nosakāms maksimālais sprieduma labprātīgas izpildes termiņš.

Rezolutīvā daļa

Vadoties no Civilprocesa likuma 432.-434.panta, Vidzemes apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt pilnībā /pers. E/, personas kods /personas kods/, prasību par automašīnas /TL marka/ 110, identifikācijas numurs (VIN) /numurs/, reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, /reģistrācijas apliecības numurs/, detaļu nodošanu vai to vērtības 7748 EUR apmērā atlīdzināšanu.

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. F/, personas kods /personas kods/, tiesāšanās izdevumus 2040,29 EUR (divi tūkstoši četrdesmit *euro* 99 centi), kas ieskaitāmi kontā LV62UNLA0050021530340, SEB banka.

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 14,17 EUR (četrpadsmit *euro* 17 centi), kas ieskaitāmi: saņēmējs Tiesu administrācija, Antonijas iela 6, Rīga, reģ. Nr. 90001672316, konta Nr. LV51TREL2190458019000, saņēmēja iestāde: valsts kase, BIC kods TRELLV22, iemaksas mērķis: 21499, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi civillietā Nr. C71182919.

Sprieduma labprātīgai izpildei noteikt termiņu 60 dienas no sprieduma likumīgā spēkā stāšanās dienas. Maksājumu apliecinošais dokuments par ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksu iesniedzams/atsūtāms Vidzemes apgabaltiesai minētajā termiņā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Senāta Civillietu departamentā 30 dienu laikā no 2020.gada 23.oktobra, iesniedzot kasācijas sūdzību Vidzemes apgabaltiesā un iemaksājot drošības naudu 300 EUR apmērā, kas ieskaitāmi: saņēmējs LR Augstākā tiesa, reģistrācijas Nr.90000068892, konts LV83TREL8280010000000, BIC TRELLV22.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja

Dz.Apine

Tiesnese

R.Liepiņa

Tiesnese

E.Sudāre